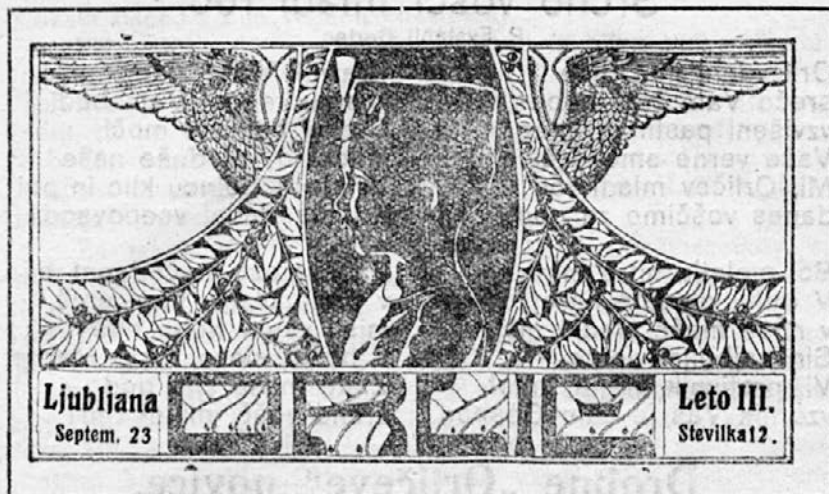

Poštnina plačana v gotovini.

Cilka Šorlijeva.

Oj, šumíte!

Oj, šumíte,
črni bori
v temni gori,
oj, šumíte!
Kraška burja ostro brije,
naj vrhove vaše vije,
da priklanjajo se zemlji sveti,
ki tepta sovrag jo kleti!
Mnogo so nam vzeli,
mnogo prizadeli
domovini ran . . .
Ali, črni bori,
vaši temni zbori
naj šumijo,
bratom našim v robstvu
naj šuštiijo:
Bratje, sestre, oj ne pláakajte,
bratje, sestre, verno čakajte,
tudi vam napočí dan . . . !

Srčno vošči mladi rod.

P. Evstahij Berlec.

Orli vdani in Orlice
srečo Vam želé nebes,
vzvišeni pastir in knez I
Vaše verne smo ovčice.
Mi, Orličev mladi rod,
danes voščimo za god.

Praznik Vaše zlate maše
v srcu radost Vam budi,
Cerkvi dali ste moči,
milost dviga duše naše.
Vi ste k Solncu klic in pot:
Kristus vladaj vsepovsod I

Pol stoletja hitro mine.
V duhu gledate nazaj
v nove maše sladki maj.
Sin najboljši domovine,
Vi, protivnik greha, zmot,
vzornik Vaš je sam Gospod.

Za svetost in čednost bije
v prsih blago Vam srcé,
misli vse v nebo hité
v božjo slavo, čast Marije.
Zlate maše sije god —
srčno vošči mladi rod I

Drobne „Orličeve“ novice.

Katoliški shod je minil. Bil je silno lep in veličasten. Veliko vam ne bomo o njem pravili, saj vemo, da ste že skoraj vse poizvedeli pri svojih domačih in drugih znancih, ki so bili sami na shodu. Če vam pa niso povedali, jih vprašajte veliko vprašajte; Kar čudili se boste, koliko vam bodo znali povedati. Ljudi je bilo toliko kot mravljincev na mravljišču. Orlov je bilo okoli 2000, Orlic okoli 1000. Samo Orličev ni bilo in Orličk.

Kralj Aleksander je tudi bil na katoliškem shodu. Z Bleda se je pripeljal v Ljubljano. Gledal je prekrasni sprevod in je bil nato pri sv. maši. Sv. mašo je imel gospod apostolski nuncij iz Belgrada in je prinesel Slovencem pozdrav in blagoslov sv. očeta papeža. Kralja in nuncija so ljudje navdušeno pozdravljali.

Orličev ni bilo na katoliškem shodu in Orličk tudi ne. Pa zakaj ne? Saj bi bili tako radi prišli in so se ponekod hudo pritožili, da jih pri Podzvezi v Ljubljani zapostavljajo in odrivajo. Oh prijateljčki moji, nič vas ne zapostavljamo, prav nič! Radi vas imamo, tako kot smo radi imeli solnce na dan katoliškega shoda. Pa ravno zato smo dejali, da ne smete priti v Ljubljano. To bi ne bilo za vas, ker bi bilo prehudo za vaše mlade moči. Bog zna, kam bi vas zbasali na vlake, kam bi vas spravili spat, ker je bilo vse tako polno, polno. Vi boste morali enkrat napraviti čisto svoj shod, svoj tabor. Takrat bo vse samo za vas prirejeno in pripravljeno. Tudi v Brnu lansko leto niso bili mali skupaj z velikimi. Posebej so prišli na tabor. Zato se nič ne pritožujte, vadite se rajši vstrajno naprej, da boste vse častno naredili, kadar bo vaš tabor.

Orlovske tekme v Parizu.

Pariz je eno največjih mest in je glavno mesto na Francoskem. Tam so se vršile letos proti koncu julija imenitne reči. Francoski katoliški telovadci so imeli svoj praznik in so povabili nanj vse katoliške telovadce iz cele Evrope. Tudi češki in jugoslovanski Orli so se odzvali vabilu in so šli na izlet v Pariz.

V soboto 21. julija so bile velike tekme. Tekmovale so vrste med seboj, pa tudi posamezni telovadci za prvenstvo. Drugi dan v nedeljo je bila javna telovadba, ki jo je gledalo

okoli pol milijona ljudi. Telovadcev pa pravijo, da je bilo okoli trideset tisoč. To je velikansko število.

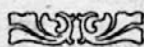
Pri tekmah so se izredno postavili in odlikovali naši slovenski Orli. Imeli so svojo vrsto, ki je štela 15 telovadcev. Vseh vrst je pa bilo več kot sto. Naši Orli so tako lepo telovadili, da so skoraj vse druge posekali. Samo dve vrsti sta bili še boljši in tako so naši dosegli med zmagovalci tretje mesto. Francozi in drugi narodi so gledali na naše vrle Orle z občudovanjem in velikim spoštovanjem.

Za tekmami vrst so se vršile tekme posameznikov za prvenstvo. Teh tekmovalcev je bilo še čez 300. Pa glejte, spet so naši fantje delali izredno čast Slovincem in Jugoslaviji. Brat Jožef Hvale z Viča pri Ljubljani je hitro premagal vse druge, tako da je samo v nekem Francozu našel nevarnega nasprotnika. Ta dva sta bila tako enaka, da se sodniki niso mogli odločiti, kateremu bi dali prvo mesto. Nazadnje so se odločili za Francoza, Hvale je pa dobil drugo nagrado. Tako lepo odlikovanemu bratu tudi „Orlič“ v imenu vsega naraščaja iskreno čestita!

Zelo lepo mesto je dosegel tudi brat Ivo Kermavner, lanski zmagovalec v Brnu. Imel je pa nesrečo, da se je pri skoku poškodoval, zato je malo zaostal in so mu sodniki prisodili sedmo mesto. Tekmovala sta pa še dva: br. Tomaž Furlan z Vrhnike in br. Jože Pavlič iz Ljubljane. Tudi ta dva sta dosegla lepe uspehe.

Tako so naši bratje Orli zopet zanesli čast slovenskega in jugoslovanskega imena daleč v tuji svet. Francozi so jih po vsem mestu najpriskrčneje pozdravljali in vsi zavzeti poslušali prekrasne slovenske pesmi. Vsi časopisi pišejo o naših Orlih pohvalno. Za slovo iz Pariza jim kličejo: Bog živi!

Orlič! Tudi vi ste poklicani, da dvignete nekoč ugled domovine v očeh tujcev! Zato stojte trdno v vrstah organizacije, ki je tako slavna pred Bogom in pred ljudmi!

Ivan Langerholc.

Poskusi povedati.

Kako smo včasih z očmi in z ušesi požirali povesti in pripovedke, ki so jih zlasti stari ljudje toliko vedeli! In kako smo znali nadlegovati: „Oče, povejte no! Tisto, no! Pa še tisto.“ In kako so znali stari ljudje pripovedovati!

To vam pripovedujem iz časov, ki so že davno minuli. Zakaj? Tudi vi se navadite tako lepo pripovedovati. Kar ste trikrat, štirikrat, tudi petkrat in še večkrat sami prebrali, to poskusite potem drugim povedati.

Seveda nočem, da bi se vsake povesti naučili na pamet. Preveč bi terjal od vas. Sicer imamo pa že gramofon zato. Ta kriči, kar se mu pove: gode in poje, vriska in se smeja, govori in vpije; vse, kar kdo hoče.

Vi pa poskusite po svoje povedati. Vsebina mora ostati seveda ista; besede pa so lahko malo drugačne. Marsikdo se plaši in boji pred tem, kar tu zahtevam. No, pa to ni ravno taka umetnost.

Poglejte tole branje. Saj vam je gotovo znano iz šolskih klopi.

Turki na Muljavi.

Muljava je vas na Dolenjskem. Tam stoji cerkvica Matere božje. Ko so tudi semkaj nenadoma pridrli divji Turki, je mnogo preplašenih vaščanov pobegnilo v to cerkvico in na obzidano pokopališče. Ženske, otroci in starčki so šli v cerkev, možje pa so se zbrali za zidom in sklenili, da se bodo branili do zadnjega diha.

V krdelih so Turki pritiskali na tabor. Ali kmetje niso branili le sebe in domovine, ampak tudi svojo vero, žene in otroke. Zato so se branili kar najhrabreje. Nekateri Turek se je zvrnil, ali tudi marsikateri Slovenec je padel. Zmeraj bliže so se pomikali Turki; slabo orožje vaščanov jih ni moglo zatreti.

Na severni strani tik obzidja je stala lipa. Na deblu je visela podoba Matere božje. Zadaž za podobo so se pa bili v votlem deblu zaredili sršeni. Predrzen janičar spleza med veje in njegova strela zadene marsikaterega borivca za zidom. Janičarju je plezalo še mnogo drugih tovarišev na pomoč. Kmetje se jamejo razmikati, kar pošlje Bog sicer majhnega, vendar hudega pomočnika. Turek je bil podoba Matere božje brcnil z drevesa in tako razdražil žival v drevesu. Naglo prihrume sršeni iz dupla in začno pikati Turke pod drevesom. Ko kmetje to zapazijo, se ohrabre. Turki pa so se morali umakniti in otepati zabuhle obraze pred sitno, jezno živaljo.

Tako so bili kristjani oteti. Hvalili so Boga, ki jim je bil poslal pomoč v največji stiski.

Zdaj pa pogledjte, kako so v neki šoli popisali ta dogodek otroci. Naslov je drug, besede so druge, a povedo ravno isto. In če takole naredite otroci na kmetih, visoko v hribovski šoli, potem to delo ni tako težko. Koristno in zabavno pa je.

Demšarjeva Francka je napisala takole:

Sršeni premagajo Turke.

V davnih časih so prihajali Turki velikokrat z vojsko na Slovensko. Nekoč so prišli tudi na Muljavo. To je vas na Dolenjskem. Vaščani so šli v tabor k cerkvi. Fantje in možje so se pogumno borili s Turki. Turkov pa je bilo več, in zato so bili Slovenci že skoro premagani.

Tik cerkvenega obzidja je stala lipa. Na lipi je bila pritrjena podoba Matere božje. Predrzen janičar je splezal na lipo

in je streljal na kristjane. Drugi janičarji so mu hiteli pomagat. Eden je z nogo pahnul Marijino podobo z drevesa. Za podobo je bilo sršenovo gnezdo. Razdraženi sršeni so začeli letati iz gnezda in pikati Turke. Zato Turki niso več mogli napadati kristjanov. Tako so bili kristjani rešeni in so hvalili Boga. Turki so pa odšli. Premagali so jih sršeni.

To je sicer krajše kakor opis v šolskem berilu, pa je vendar tako povedano, da lahko vsak bere in tudi razume.

Še krajše nam je napisala ravno isto zgodbo njena sestra Ančka. Pa še to preberite!

Sršeni premagajo Turke.

Pred več sto leti so prihajali Turki večkrat na Slovensko. Tu so ropali in morili in veliko škode naredili.

Nekoč so prišli na Muljavo. Kmetje so se zbrali pri cerkvi. Tam so se hrabro branili pred Turki. Nekaj janičarjev je splezalo na lipo in so streljali na Slovence. Ko so plezali na lipo, je eden brcnil na podobo Matere božje in jo vrgel na tla. Tako je razdražil sršene za podobo. Razdraženi sršeni so pričeli pikati Turke. Sršeni so bili tako hudi, da so se morali Turki kar umakniti. Slovenci pa so bili rešeni.

Poglejte! Tudi vi se navadite, da boste znali to, kar berete, tudi sami povedati. Ali bo prijetno, ko vas bomo poslušali!

»Mm!«

»No Matija Godrnjavs, kaj pa godeš! Kaj ti ni všeč?«

»Potem pa ne bo hotel nihče brati, če bomo mi vsakemu vse povedali, kar smo prebrali. Vsak naj sam bere, pa bo. Če moram jaz brati, naj pa še drugi!«

»Aha! Matija se huduje in prerokuje. Bomo pa še mi pre-rokovali. Vidiš, Matija, takole bo: Ko boš ti povedal kaj si bral, pa bo vsak radoveden, če je res tako kakor pripoveduješ. Ali mu bo pa všeč, ker si že ti tako lepo povedal. In vsak bo hotel še sam prebrati to, kar si mu ti povedal. Zdaj pa lepo mirno čakajva, kdo je boljši prerok, jaz ali ti.«

Pismo iz Črne gore.

Cetinje, 13. VII. 1923.

Cenjeni gospod urednik!

Naprošam Vas, da teh mojih par borih vrstic priobčite v list naših malih. Prosim, izpilite te vrstice in objavite, da bodo naši mali videli, da mi, ki smo sedaj daleč od njih, nismo pozabili nanje. Želim Vam obilo blagoslova božjega pri Vašem lepem delu . . .

In kako se že Vi kaj imate, naši mali bratci Orlički polenški, še ste li kaj pridni, še kaj radi telovadite in ubogate svojega

načelnika? Jaz, Vaš bivši predsednik, se Vas še vedno rad spominjam. Daleč čez hribe in doline Vam kličem: Bodite pridni, svoje predstojnike radi ubogajte, da se tako že doma naučite tiste stroge vojaške discipline, ki Vas še čaka. Toliko lažje Vam bo enkrat pri vojaki, kolikor bolj se boste doma v svoji organizaciji naučili uboganja, reda in discipline. Bolj ko se boste doma trdno oklepali lepih orlovskih vzorov in naukov, bolj boste močni in značajni, kadar boste morali po svetu. Zato pa vse male bratce Orliče po lepi domovini pozdravljam in kličem: Bog živi! — Slavko Meško, vojni telefonist, bivši predsednik na Polenšaku pri Ptuju.

† **Ladko Keršič,**
Orlič v Kamniku.

Sredi poletja pišem žalostinko-posmrtnico našemu ljubemu Orliču-sobratu, ki je odšel med krilatce že spomladi. Rajni Ladko je bil iz naših vrst v Kamniku. Čeprav je že malo pozno, vendar mu mora „Orlič“ postaviti majhen spomenik, saj je zelo, zelo ljubil našo organizacijo.

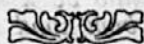
Orlič je bil približno poldrugo leto. Povsod je bil vzoren, dober fant, kakor jih je sedaj malo. Pri telovadbi in sploh pri vseh rečeh je bil priden. Meni je bil vedno na roko, zato mu dolgujem veliko zahvalo. V šoli je bil tudi vedno prav priden, samo težko se je učil. Pa to nič ne de. Tukaž se lahko zapišejo besede, ki so jih rekli naš gospod katehet: „Učenih ljudi imamo dovolj, le dobrih, dobrih nam manjka.“

Takšen je bil naš Ladko. Vsi smo ga imeli zelo radi, ker je bil tako pošten in v vseh ozirih dober. Nekaj tednov, preden se je za vedno poslovil od tod, smo se še lepo skupaj sprehajali: Ladko, njegov mlajši brat Janko, jaz in še en Orlič. Naš ljubi bratec nam je takrat pripovedoval lepe in zanimive povesti. Sploh je bilo prijetno v njegovi družini.

Po kratki enotedenski bolezni je naš ljubljeneec podlegel hudi bolezni škrlatinki, ki mu je prinesla smrt. Izdihnil je svojo blago dušo previden s sv. zakramenti ob 4. uri zjutraj, ob 6. uri so ga pa že zanesli v mrtvašnico na Žale. In to je bilo hudo. Ne oče, ne mati, ne bratje, ne sestre niso smeli k pogrebu. Seveda se tudi šolska mladina ni mogla pogreba udeležiti in tudi Orlič ne. Zaradi njegove nalezljive bolezni je bilo vsem prepovedano. Zato smo se vsi udeležili sv. maše, ki se je zanj darovala na dan njegovega godu dne 15. julija.

Z rajnim Ladtotom je kamniški Orel izgubil člana, ki je bil ponosen na svojo orlovsko čast in je bil v diko svojemu odseku. Ni ga več, onkaj nas čaka, da se nekoč zopet združimo. Bog daj!

Jagodić Franc.

Leopold Berce, Središče.

Tožba pregnanega bratca.

Ne morem drugače, da zopet nekaj napišem za „Orliča“. Saj sem v predzadnjem „Orliču“ bral vspodbudo g. urednika, naj le večkrat s svojim skromnim talentom poskusimo kaj napisati.

Moj rojstni kraj je daleč za gorami, onkraj današnje meje Jugoslavije. Luč sveta sem namreč zagledal v prelepi trnovski dolini. Krstili so me v krasni farni cerkvi sv. Petra v Trnovem na Notranjskem. Ta cerkev tako ponosno gleda z griča doli na svoje zveste farane.

Svetovna vojska, ki je vsem prizadela toliko gorja, tudi trnovski dolini ni popolnoma prizanesla. Hvala Bogu, pod grmečimi topovi sicer ni ječala in ni pila krvi junakov. Toda nesreča jo je zadela ob času, ko je vzhodna in severna Slovenija obhajala tako lep in pomenljiv praznik za vsakega Slovence — ko je dobila prostost in se združila s Srbi in Hrvati v veliko Jugoslavijo. Takrat je trnovska dolina in ž njo še marsikatera dolina, vas, grič, mesto — zaječala pod bridkim jarmom neusmiljene sužnosti.

Ker se moji stariši niso hoteli ukloniti Italiji, smo morali zapustiti kraj — prelepi rojstni kraj. Če je božja volja, da nekoč dorastem, hočem po svojih močeh pomagati ljubim bratom, da jim zasije dan svobode. Velikokrat čutim bridko domotožje in v takih trenutkih bi napisal marsikaj . . .

Zakaj?

Misel moja plove daleč,
daleč tja na jug,
tja med solnčnate planine
mile domovine . . .
Tam vzdrhti mi in strmi . . .

Zaplaka misel moja
pri bratih zapuščenih
v bridkih dneh,
oj, bratih izgubljenih
do kdaj — do kdaj?

Kjer žil je od nekdanj veselo
slovenski rod,
zdaj gospoduje prešerno
tujec — gospod:

Zakaj, ah, zakaj?
Saj bil je še nedavno
tam naš raj . . . !?

Zmaga!

Mama je rekla sinoči:

„Pepca, če jutri ne vstaneš,
ko zazvonilo bo k maši,
vrgla te bom spod odeje,
z mrzlo vodo te polila
kot Rozo sosedova mama!

S šobo-potuhu sem rekla:

„Kaj še! Saj nisem neumna!
O, ne pusti se metati
Pepca takole na lepem!
Nisem sosedova Roza,“

Mama je rekla: „Le čakaj!“

Zjutraj je res privršala,
ko je zaklenkalo k maši,
vodo je skrivala zadaj . . .

Pa ji nič pomagálo.

Tiho sem ždela pri oknu,
lepo oblečena, umita,
konček sem kite si pletla . . .

„Mamica, mamica zlata,
propadla si — zmaga je moja!“

Nekaj grdega.

Zelo žalostno je, da moramo tudi o grdih rečeh pisati. Silno radi bi videli, da bi bil naš list poln same lepote in dobrote. Pa je že tako na tem ubogem svetu, da je treba tudi o grdem včasih spregovoriti besedo. Seveda ne pišemo o takih stvarih zato, da bi se naši bravci učili grdobije. Ne, navdušili bi vas radi, da odpravite vse grdo daleč, daleč od sebe.

Torej nekaj grdega?

Danes gredo fantje k vojakom. Ljubljanske ulice so jih polne. Lepo je, če pridejo krepki mladi fantje z dežele v mesto s pisanimi šopki na prsih in za klobukom. Lepo je, če se postavijo z narodno pesmijo in zraven glasno zavriskajo. Naj le! Vsak ne zna.

Toda ti-le fantje, ki jih danes in večkrat gledamo po ljubljanskih ulicah, niso s tem zadovoljni. Oh, prav grdo se obnašajo. Res, da ne vsi, vendar je mnogo takih. In za vsakega Slovenca, ki se grdo obnaša, nam je žal, neizmerno žal.

Kaj pa ti-le fantje počno? Nekateri so pijani, da se nedostojno opotekajo. Zraven kriče kot divjaki divji. Namesto, da bi lepo zapeli, tulijo prav grdo. Drugi zopet preklinjajo in kvantajo. Kako žalostno! Potem pa še tista ostudna nemška spakedranka — taublil, taublil . . . ! Da bi že vendar enkrat izginila iz slovenskih jugoslovanskih ust!

Ljubi Orlič! Tisti fantje kričači ne bodo brali, kar pišem tukaj. Zakaj pa potemtakem pišem? Zato, ker boste tudi vi enkrat dorastli in boste šli k vojakom. Ali se boste tudi vi takrat tako neolikano drli po vaških in mestnih ulicah? Ali boste tudi vi popivali po gostilnah? Oh, kakšno sramoto bi delali sami sebi, orlovski organizaciji in vsem Slovencem! Zato vas že danes opominjam, da pregledate, kako grdo je to.

Morebiti vam še celih 10 let manjka do vojaške suknje. Nič ne del! Naš opomin ne prihaja prezgodaj. Gotovo tudi vi vidite vsako leto nabornike in rekrute, kako se nekateri obnašajo po vasi in po mestu. Naj se vam vselej to obnašanje zdi grdo in recite sami sebi: Jaz pa res ne bom tak! Trezen bom šel k vojakom, zapel bom že in zavriskal nekoliko, pa lep šopek si bom dejal za klobuk. Razgrajal pa ne bom in ne!

Lansko leto smo brali v mariborskem „Glasniku“ lepo priznanje. Takole nekako: Pa se le pozna! Naborniki kriče po mestu in se deloma zelo surovo obnašajo. Vmes pa tudi naletiš na fanta, ki krepko stopa po cesti in orlovski znak ima na prsih. Prijazno pozdravlja znance: Bog živi!

Tako se torej pozna, če je kdo Orel. Hvala Bogu! Orlič, upamo, da se bo še bolj poznalo, kadar vi dorastete. Bog vas živi in obvarji, da boste vsaj iz orlovskih vrst odpravili surovost, če že res ne moremo upati, da bi bili vsi slovenski fantje olikani!

Kajne, da boste — — —?

Kdor zna pa zna.

Ubog seljak je imel biti kaznovan za neki prestopek in je šel k sodniku milosti prosit. Da bi ne pričel kar takole praznih rok pred strogega gospoda sodnika, je ujel gos in jo spekel. Zavil jo je lepo v papir in jo dal sodniku. Sodnik je gos sprejel in je rekel: „Lepo se ti zahvalim za gos, gospodar. Toda ne vem, kako naj si to gos razdelimo. Imam ženo, dva sina in dve hčeri. Kako bi razdelili gos, da bi bilo pravično?“

Seljak je rekel: „Bom že jaz gos razdelil.“

Vzel je nož, odrezal gosi pečeno glavo in jo dal sodniku: „Ti si glava te hiše, tebi se spodobi gosja glava.“ — Potem je odrezal zadnji del gosi, dal ga je sodnikovi gospej in rekel: „Ti veliko doma sediš, čuvaš hišo, zate je ta del gosi.“ — Odrezal je obe nogi in dal po eno vsakemu sodnikovemu sinu:

„Vama gredo noge, da bosta obhodila veliko sveta in se po očetovem zgledu naučila pravično soditi.“ — Hčerka je dal perutnice in dostavil: „Kmalu bosta odrčali iz hiše, ker vaju ženini že čakajo, zato vama treba peroti“. — Ker ni bilo nikogar več v hiši, je dejal: „Sedaj nimate nobenega človeka več, zato moram vso ostalo gos zase obdržati“.

Gospod sodnik se je smejal, rad je odpustil seljaku kazen, pa mu je dal še denarja in kruha povrhu.

O tem je zvedel bogat seljak in si je mislil: „Tudi jaz bi rad prodal nekaj gosi.“ Brž jih je pet spekel in nesel gospodu sodniku. Sodnik se je zahvalil za gosi, toda potožil je seljaku: „Pet gosi si mi prinesel, nas je pa šest. Pomagaj mi, da bom teh pet gosi med vseh šest pravično razdelil.“

Bogati seljak je premišljeval, pa mu ni prišla nobena pametna misel. Nazadnje si sodnik ni znal drugače pomagati, da je poslal po ubogega seljaka in mu je poveril razdelitev.

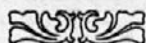
Ubogi seljak je vzel prvo gos, dal jo je gospodu in gospe in je rekel: „En gospod in ena gospa in ena gos — ste trije.“

Vzel je drugo gos, dal jo je obema sinovoma in je rekel: „En sin in še en sin in ena gos — ste trije.“

Vzel je tretjo gos, dal jo je obema hčerama in je rekel: „Ena hči in še ena hči in ena gos — ste tri.“

Vzel je četrto in peto gos, stisnil jo je pod pazduho in je rekel: „Ena gos in še ena gos sta dve — in še jaz zraven — smo trije. Sedaj je vseh pet gosi pravično razdeljenih, ker nas je povsod po troje.“

Gospod sodnik se je spet smejal. Ubogemu kmetu je dal še več kruha in denarja, bogatega je pa napodil. — Iz „Orlika.“

Sirota Jerica.

Igra za deklice v 3 dejanjih. Priredil † Jožef Logar.

II. DEJANJE.

Jerčka pri pritlikavcih. — Kralj palčkov sedi na prestolu. Pred njim stolčki in klopce. Palčki pridejo v redu, korakajo po taktu, se priklonijo kralju, se vstopijo v krog, zapojejo in zarajajo.

1. prizor.

Mi smo palčki,	Pomagali,
tvoji malčki,	svétovali
spet nazaj prišli.	dobrim smo ljudem.
Kjer hodili smo,	Vel'kim, malim,
smo bili	mladim, starim,
dobre volje vsi.	ženam in možem.

Kralj (ploska). Izborno ste naredili, ljubi moji malčki — palčki. Sedaj pa sedite, da boste zajtrkovali. (*Sedejo. Nekateri strežejo — najprej kralju, potem ostalim*). Sedaj pa pripovedujte, kaj ste danes doživeli.

Prvi palček. Palčnik ve nekaj prav važnega, o kralj.

Kralj. Nekaj prav važnega. No, to bi bilo?

Palčnik. Danes zjutraj na vse zgodaj sem našel Jerčko v vodnjaku.

Kralj. Kaj, tisto pridno malo sirotico, ki se je v prst uredala? Kako se je to zgodilo?

Drugi palček. Jerčka ni molčala in je vse povedala grdi gozdni ženi, vse o cekinu in cekinih. Grda žena ji je v spanju vzela cekin s prsta in deklica je zjutraj ležala mrtva na posteljici. Bila je bleda kakor angelček, ki ga je Bogec pokregal.

Palčnik. Gozdna žena je potlej vrgla mrtvo Jerčko v vodnjak, sama je pa šla v mesto. Imela je polne žepe cekinov iz Jerčkine krvi. Sedaj pa hudobnica živi, da je grdo.

Kralj. Je že dobro. Tak pohlep po denarju mora biti kaznovan. Sedaj je pa najprej potrebno, da pomagamo ubogi deklici, kolikor moremo. Pripeljite Jerčko sem. (*Dva palčka skočita po Jerčko*).

2. prizor.

Jerčka in prejšnji.

Jerčka (*lepo opravljena, zelo bleda, vstopi v spremstvu obeh palčkov*). O, kako lepo je tukaj! Kje pa sem prav za prav?

Kralj. Le bliže pridi, ljubi otrok! Sedaj tako ostaneš pri nas in dobro se ti bo godilo.

Jerčka (*se prikloni kralju*). O ne! Rajši bi šla nazaj na svet k svojim prijateljicam, Marjanci, Ančici, Rinčici, Barčici in k dobri sosedovi mami.

Kralj. Če pa greš spet k gozdni ženi, ne boš več življenja varna. In moji palčki morejo samo enkrat pomagati. Boš že pozneje kedaj šla spet k tovarišicam.

Jerčka (*se pogleda v ogledalo, ki ga ji ponudi palček*). O, kako sem bleda! Kje so moja rdeča lica, ki sem jih na zemlji imela?

Kralj. Ali ne veš, da ti je vsa kri odtekla? Kako boš zdaj rdeča? Pa tudi mi ti ne moremo pomagati. (*Jerčka zajoka*). Nič ne jokaj! Pozabavaj se z mojimi palčki! Bo kmalu bolje.

Prvi palček (*skoči k Jerčki in jo prime za roko*). Pojdi, Jerčka, da dobiš kaj zajtrka. Potem ti bomo razkazali našo palačo iz kristalov, kjer boš lahko vzela zlata in dragih kamnov, kolikor se ti bo zdelo. In igrali se bomo, da boš vesela.

Vsi palčki. Da, da, igrali se bomo, da boš vesela. (*Skačejo okoli Jerčke, da se tudi ona začne smejati. Njej na čast napravijo lep telovadni nastop ali kaj podobnega. Kralj poveljuje. Nato vsi odhajajo razen kralja*).

(Zastor).

III. DEJANJE.

Jerčka se vrne na svet. — Lepa soba v hiši gozdne žene.

1. prizor.

Amalija in Antonija.

Amalija. To je pa že od sile! Človeka mora miniti veselje do vsakega dela. Že tri dni ni milostljive na izpregled iz njene spalnice in sobarica Polonica misli, da je milostljiva mrtva.

Antonija. Da, res! Polonica je pravila, da je slišala, kako so celo noč žvenketali cekini in da se je milostljiva nalašč uredala v prst, ker ji je zmanjkalo denarja.

Amalija. Beži, beži! Kakšne pravljice pripoveduješ. Tega ti pa že ne verjamem.

Antonija. Meni se pa verjetno zdi. O, saj vem še marsikaj. Veliko več vem kot sem povedala.

2. prizor.

Polonica in prejšnji.

Polonica (*plane v sobo razburjena*). Slišita, pomislita! Naša gospa je res mrtva. S silo sem odprla vrata. Pod njenim prstom visi cel stolpič cekinov.

Antonija. Torej je le res, kar sem že večkrat od ljudi slišala. Že dolgo so si šepetali na uho, da je znala spreminjati kaplje krvi v cekine. Menda je že marsikaterega otroka vsled tega umorila in tudi svojo prvo varovanko Jerico.

Amalija. A . . . ! Sedaj se mi je posvetilo. Parkrat, ko sem šla na trg kupovat, so kmetice, ki so jo poznale, vzklikale med seboj: „To je gozdna žena, tista grda, brezsrčna! Kje je neki Jerčka, ki je pri njej služila?“

Polonica. Pojdi torej v vas in povej, da je gozdna žena mrtva.

Amalija. Saj tudi pojdem. — Kje je moja košarica? (*Jo najde in vzame*). Takoj se vrnem. (*Odide*).

3. prizor.

Jerčka s palčki. Prejšnji brez Amalije.

Polonica (*pri oknu*). Poglej no, Antonija, poglej! Zlat voz se pelje, dva palčka sedita spredaj in v vozu sedi lepa, lepa deklica.

Antonija. Saj res! Pa prav pred našo hišo so se ustavili. Kdo neki so? (*Palčka pripeljata Jerčko v sobo*).

Prvi palček. Glej, draga Jerčka, ta hišica in vse, kar je tu, je sedaj tvoje. Gozdna žena je mrtva in se je ni treba nič več bati. (*K deklama*). To je sedaj vaša nova gospodarica.

Antonija in Polonica. Prav, prav. Rajši jo imava kot ono prejšnjo.

Jerčka (*palčkoma*). Prav lepa hvala vama, dobra palčka. Kako sta me osrečila!

Prvi palček. Sedaj pa zdrava ostani, dobra deklica. Nič več nas ne boš potrebovala.

Jerčka. Pozdravljeni in z Bogom ostanite, dobrosrčni palčki. Sporočita mojo tisočero zahvalo svojemu dobremu kralju in lep pozdrav vsem svojim bratcem. (*Palčka odideta*).

4. prizor.

Prejšnji, vaški otroci, soseda, Amalija.

Ančica. Poglejte, res je Jerčka. Skoraj bi te ne bila spoznala. (*Jl poda roko*).

Marjanca (*in druge se čudijo*). Je . . . ej! Jerčka! Pa tako lepa! Pa bogata si postala!

Rinčica. Kje si pa bila tako dolgo? Pozdravljena! (*Vse vprek ji molé desnico . . .*)

Jerčka (*vesela*). Pozdravljene vse skupaj. (*Zagleda sosedo Nežo in steče k njej*). O, dobra sosedova mama! Kako sem vesela, da vas spet vidim! Včasih mi je bilo silno dolgčas po vas, čeprav se mi ni slabo godilo. V vodnjaku sem bila pri palčkih.

Deklince (*se čudijo*). O . . . e . . . A . . . a . . . ? Kaj . . . ?

Barčica. Pri palčkih si bila? Kako si pa prišla k njim?

Jerčka. Tista huda gozdna žena me je vrгла v vodnjak. Prej je pa še mojo kri spremenila v zlate cekine.

Rinčica. A . . . a zato si tako bleda.

Jerčka. Da, da. Rdečih lic mi dobri palčki niso mogli vrniti. Ampak tale hišica in vse zlato v njej, vse to je sedaj moje.

Deklince. O, kako bogata si postala!

Jerčka. In ve, ljube prijateljice, ostanete pri meni, da se vam bo dobro godilo. Vsakega siromaka bomo lepo sprejele in rade imele. Nobeden ne pojde več ubog iz naše hiše.

Ančica. Juhul! To bo lepo, to bo lepo!

Rinčica. Jerčka bo naša kraljica, me pa bomo njene dvorne gospodične.

Jerčka. Pomagale mi boste, da bom lahko veliko dobrega storila in ljudi učila, kako morajo imeti zmerom do bližnjega dobro in usmiljeno srce.

Marjanca. Bomo, bomo, pa kako rade! Samo da si prišla, da smo spet skupaj.

Barčica. Zato pa zapojmo veselo pesemco na slavo vselega svidenja!

Vse (obkolijo Jerčko, zarajajo in zapoje). (Zastor).

Zgodba o slepi in gluhtonemi deklici.

(*Konec.*)

Naše slovo od Lenčke.

Z Bogom, Lenčka mala, dobra naša prijateljica! Dolgo smo bili skupaj, pa prišel je dan ločitve — ti greš svojo pot,

mi svojo. Če se še kdaj srečamo v življenju, bomo veseli drug drugega in bomo pokramljali po otroško kakor smo kramljali v „Orliču“.

Veliko smo se naučili pri tebi. Zelo zanimivo je bilo gledati, kako se učiš ti, ki nisi tako srečna kot smo mi, zdravi in čili otroci. Ginljivo je bilo za vsakega izmed nas, ko smo občudovali tvojo veliko potrpežljivost, tvojo vstrajnost in neustrašenost pri učenju. Noben trud, noben neuspeh ti ni vzel poguma. Ta tvoj zgled tudi nam vliva v srce novega poguma in navdušenja. Vsi se hočemo resno truditi, da postanemo enkrat dobri, plemeniti ljudje.

Vemo, kako je bilo s teboj, Lenčka naša! Za vsako nalogo si potrebovala veliko, veliko več časa ko druge deklice. Težko si delala naloge, tako težko, da si mi še misliti ne moremo. Kar je nam igrača, je bilo zate težko delo. Verjamemo ti, da se ti je tako godilo, kakor pišeš v svoji knjigi:

„Bili so dnevi, ko sem po cele ure presedela pri knjigi, da sem nekaj odstavkov prebrala. Če sem pomislila, da moram jaz sedeti, med tem ko moje prijateljice že zdavnaj vse znajo za šolo in se sedaj igrajo, rajajo in pojo — sem včasih postala kar obupana. Toda kmalu sem se spet ojunčila in sem se tako dolgo smejala sama sebi, da sem imela spet lahko srce. Saj na vse zadnje mora vsak sam splezati na goro znanja in vednosti. Nekateri plezajo bolj naravnost, drugi bolj po ovinkih. Za mene seveda ni nobene ravne ceste, zato moram zmerom hoditi po velikih velikih ovinkih. Pa še to se mi zgodi, da mi velikokrat spodrsne, da padem, da se zakotalim nazaj navzdol — pa le zopet vstanem, korakam dalje, ne omahujem. Vsak boj je tudi zmaga“.

Tako in podobno si se tolažila, Lenčka naša, in dajala sama sebi pogum. Zato si pa tudi dosegla tako lepe uspehe, da te občuduje ves svet. Še danes si slepa in gluha, pa si vendar učena in izobražena, pa si plemenitega srca in značajna žena. O, koliko jih je, ki imajo zdrave oči in ušesa zdrava, ki bi se bili lahko učili in bili dobri — pa niso hoteli in nočejo! Lenčka, mi se nočemo po njih ravnati, posnemali pa bomo tebe in tvoje veliko delo za izobrazbo glave in srca!

Ti pa bodi srečna in Bog te obvaruj, dobra naša Lenčka — slepa in gluha deklica!

 Vesela pošta brata Nardžiča.

Pozor, zamudniki!

Uprava našega lista nam sporoča, da mnogo naših naročnikov še ni poravnalo naročnine. To je jako grdo! Vse leto list prejemati, plačati pa — nič! Ne boš, brate! Uprava je sedaj ponovno vsem takim

poslala tirjatev s pošto položnico. Nujno prosimo, da vsi zaostali prav precej pošljete zahtevano svoto. Ničče ne bo prejel novega letnika, dokler ne bo za nazaj ves dolg poravnal. Prosimo!

Iz nabiralnika.

Trnava; Češkoslovaška republika. — Bratska JOZ v Ljubljani! S vel'kou radost'ou čitali sme dnesného „Orliča“ čís. 10. 11. članok. „Kaj se bere v slovaškem Orliku.“ Takiež aj (tako tudi) preklad (prestavo) Lidušky Kubikovej.

Čudite se, da naš Orlik bolj neguje zabavne in vesele članke nego poučne. To je po naših razmerah, ker hočemo na ta način naučiti našo slovensko mladino — in ta je vedno vesela — čitati. Zato med vesele članke denemo tudi enega ali dva poučna, kakor „nanesejo okolnosti. Tako vzdržujemo zajemanje za časopis.

Naš Orlik je vel'mi rozšíreny. Má 10.000 predplatil'ov. Aj stari rádi čitajú Orlika pre jeho vesely obsah (zavoljo njegovega veselega obsega.) V prihodnji številki bomo tudi mi objavili izvleček iz Vašega Orliča, da se tako neguje orlovska slovenska vzajemnost. Iz teh razlogov smo po pričujoči številki dali celo napraviti glavo (naslovno sliko) po vzoru Vašega Orliča, tako bosta naša naraščajška lista tudi na oko enaka. — Orlika Vam tudi istočasno pošiljamo. Z bratskim pozdravom Ján Válek, urednik.

Sv. Frančišek v Sav. dolini. — Vesp. br. Nardžič! Če boste kdaj hodili po Savinjski dolini, pridite pogledat našo kompanijo. Šteje sedaj 18 mož majhne vrste in 9 članov. „Kasarno“ imamo v župnišču, kjer je bila stara šola. Vsako nedeljo gremo na vežbališče in tam nas sučejo na desno in levo, da kar kosti škripljejo. Svojega poveljnika imamo zelo radi, čeprav je strog in nas ima včasih rad, včasih pa ne. Imamo že tudi 12 uniform. Spomladi smo imeli „manevre“ v Gornjem gradu. Bili smo prvič pri nastopu, ker se je tam vršila akademija. „Orliča“ imamo 8 izvodov in ga strašno radi beremo. V maju je bila tekma v Nazarijih. Udeležil se je je samo naš naraščaj, ker v Nazarijih in v Mozirju menda nimajo nič naraščaja. — Bog živi! Savinjski.

Žiri — Ljubezn. br. Nardžič! Po dolgem času sem se jaz od nas oglasila. 1. julija je bilo v naši dolini prav lepo. Dopoldne smo imeli sva mašo na prostem in tabor, popoldne pa javno telovadbo pred domom. Zvečer smo pa bile silno žalostne, ker smo se poslavljale od naše dobre voditeljice — učiteljice. Odšla je na počitnice. Bila je prav dobra in nas je z ljubeznijo vzgajala. Trudila se je in delala, da bi naš kaj lepega naučila. Me Orličice jo imamo tako rade, da smo jokale, ko se je poslavljala. Bog daj, da bi se vrnila med nas in to kmalu, ker nas nobena ne zna tako učiti kakor ona! Bog živi! Marica Tušar.

Sv. Pavel pri Preboldu. Dragi gospod Nardžič! Na Alojzijevo so imeli naši Orlički skupno sv. obhajilo. Bilo jih je 19, seveda vsi v krojih. Jaz sem bil zelo žalosten, ker sem še premlad. Star sem 7 let in hodim v drugi razred. „Orliča“ tako radi beremo, da smo ga še 20 izvodov naročili. Bog živil Viktor Stenovec.

Št. Vid n. Lj. — Spošt. br. Nardžič! Midve sva danes prav dobre volje, ker je ravno nedelja. Obe telovadiva pri Mladenkah, h katerim sva pristopili po tekmi. Tekmovale smo prav dobro. Dobile smo 100%. Pri Mladenkah se učimo vaje s cvetnimi loki, pri tekmi pa smo pokazale vaje s palicami. Zelo se veselimo novih krojjev. O priliki blagoslovljenja zvonov in novega družtvenega doma bomo nastopile. Bog živi! Anica Volčič, Marica Mrakič.

Cerknica — Dragi br. N.! Sporočam Vam, da je pri nas Orličev 48. Zadnjič smo naredili izlet na Goričico sredi jezera, o katerem ste gotovo dosti slišali. Tam smo spekli janjčka, ki nam je prav dobro teknil. Učim se gosli in se prav trudim, da bi kmalu igral orlovsko koračnico. — Bog živil Ivan Lavrič.

Groblje pri Domžalah. — Dragi br. N.! Pri nas smo ustanovili Orlič v mesecu maju, 30 nas je. Enkrat smo imeli že telovadbo. To je bilo smešno! Eden se je obrnil na levo, drugi na desno. Toda smešno smo morali kar kmalu odvaditi, drugače ne bomo zanič Orlič, je rekel br. vadiatelj, če se ne bomo znali premagovati. „Orliča“ smo precej naročili, ko nam je brat tajnik pokazal, koliko lepega je notri. To ga bomo z veseljem brali. Bog živi! — Orlič v Grobljah.

Trebnje. — Pri nas imamo višji in nižji naraščaj. Telovadimo vsako nedeljo. Na sestankih nam pa gospod kaplan pripovedujejo mnogo lepih in poučnih stvari. Drugič kaj več. — Bog živi! Martin Kravcar.

Šmarna gora. — Z izleta na Šmarno goro pošiljajo podpisani ježenski naraščajniki dragemu br. Nardžiču pozdrave od prelube nebeške Mamice. (20 podpisov.) (Brat Nardžič se vsem malim bratcem iskreno zahvaljuje za spomin in vas enako priporoča varstvu nebeške Mamice.)

Vabilo in naročilo.

Kar naenkrat se je spet zasukalo eno božje leto in „Orlič“ si je napisal na čelo številko 12. To mnogo pove — III. letnik je končan in IV. se bo začel. No in uredništvo se seveda ob koncu zahvaljuje — najprej Bogu, potlej ljudem — ker je pa ta konec ob enem tudi začetek, zato tudi prosi. Prosi nadaljne naklonjenosti in sodelovanja od strani prijateljev, prosi pa še bolj blagoslova od vsevišjega Boga.

Vsi veste, kako težko je v naših dneh izdajati časopis. Toda Orlič ne misli prav nič omahovati. Čeprav so se stroški med preteklim letom za polovico povišali in nihče ne ve, za koliko se bodo v prihodnjem, zre „Orlič“ poln upanja v bodočnost. Zaveda se, da si je pridobil že toliko prijateljev, bratcev in sestic med slovensko mladino, da ji je postal nepogrešljiv, zato bo vstrajal pri svojem delu. Upa, da se njegovi prijatelji ne bodo prestrašili, ko bodo brali tole:

V IV. letu stane „Orlič“ 5 Din za odseke in kroške, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, za vse druge naročnike 8 Din.

Prosimo, začnite takoj pridno agitirati! Morebitno spremembo števila naročenih izvodov hitro sporočite upravništvu! Bog živi! — Uredništvo in upravništvo.

„Orlič“ izhaja v začetku vsakega meseca. List izdaja uprava „Mladosti“
Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina za odseke in kroške, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 3 dinarje na leto, za vse druge naročnike 5 dinarjev.

Odg. urednik: Franc Zabret.

Tiska tiskarna „Tiskovno društvo“ v Kranju.

